

Dwudziesta rocznica uchwalenia Konstytucji RP

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2017 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- Ponad dwie trzecie badanych (68%) uważa, że zasady i przepisy zawarte w konstytucji mają istotny wpływ na życie zwykłych obywateli. Jako niewielki określa go mniej niż jedna czwarta ankietowanych (22%).

- Niespełna jedna trzecia respondentów (30%) jest zdania, że konstytucję powinno się zmienić. To mniej niż w roku 2008 (37%) i 2004 (45%). Zmianom sprzeciwia się obecnie prawie połowa badanych (49%).

- Badani krytycznie wypowiadają się na temat przestrzegania konstytucji w dzisiejszej Polsce. Większość (60%) twierdzi, że jej zapisy nie są respektowane, przeciwnego zdania jest jedynie nieco ponad jedna czwarta respondentów (28%).

Drugiego kwietnia minie dwadzieścia lat od uchwalenia przez Zgromadzenie Narodowe obowiązującej obecnie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W tym czasie była ona dwukrotnie nowelizowana, regularnie pojawiają się też propozycje kolejnych poprawek lub nawet całkowitej zmiany ustawy zasadniczej. Jak, zdaniem Polaków, przyjęta w 1997 roku konstytucja funkcjonuje dzisiaj? Czy potrzebne są zmiany? Czy przepisy konstytucji są przestrzegane? Wreszcie – czy zapisy ustawy zasadniczej mają w ogóle znaczenie dla zwykłych obywateli? O wszystkie te kwestie pytaliśmy w marcowym sondażu¹.

REFERENDUM KONSTYTUCYJNE Z ROKU 1997

Zgodnie z postanowieniami ustawy konstytucyjnej z 23 kwietnia 1992 roku, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej została przyjęta w wyniku powszechnego referendum, które odbyło się 25 maja 1997 roku. Wzięło w nim udział 42,86% uprawnionych do głosowania, a 52,71% z nich opowiedziało się za przyjęciem nowej konstytucji.

Okazuje się, że wydarzenie to zostało już w dużej mierze zapomniane. Aż 43% osób, które w roku 1997 były uprawnione do głosowania, nie pamięta, czy z tego prawa skorzystało. Kolejne 13% nie potrafi sobie przypomnieć, za jaką opcją się opowiedziało. Jedna czwarta (27%) deklaruje, że poparła wprowadzenie nowej konstytucji, a tylko co setny (1%) twierdzi, że głosował przeciwko temu projektowi.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (322) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 marca 2017 roku na liczącej 1020 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

ODPOWIEDZI OSÓB UPRAWNIONYCH DO GŁOSOWANIA W 1997 ROKU (N=712)

CBOS

RYS. 1. Czy i jak głosował(a) Pan(i) w referendum konstytucyjnym z roku 1997?

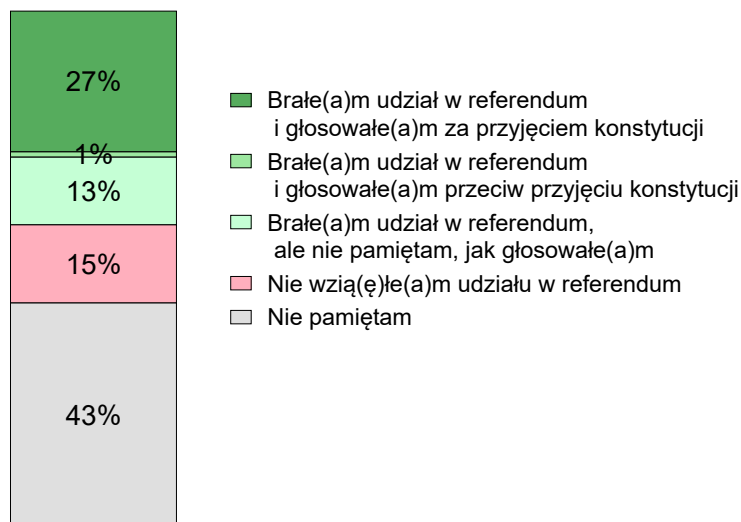

Tabela 1

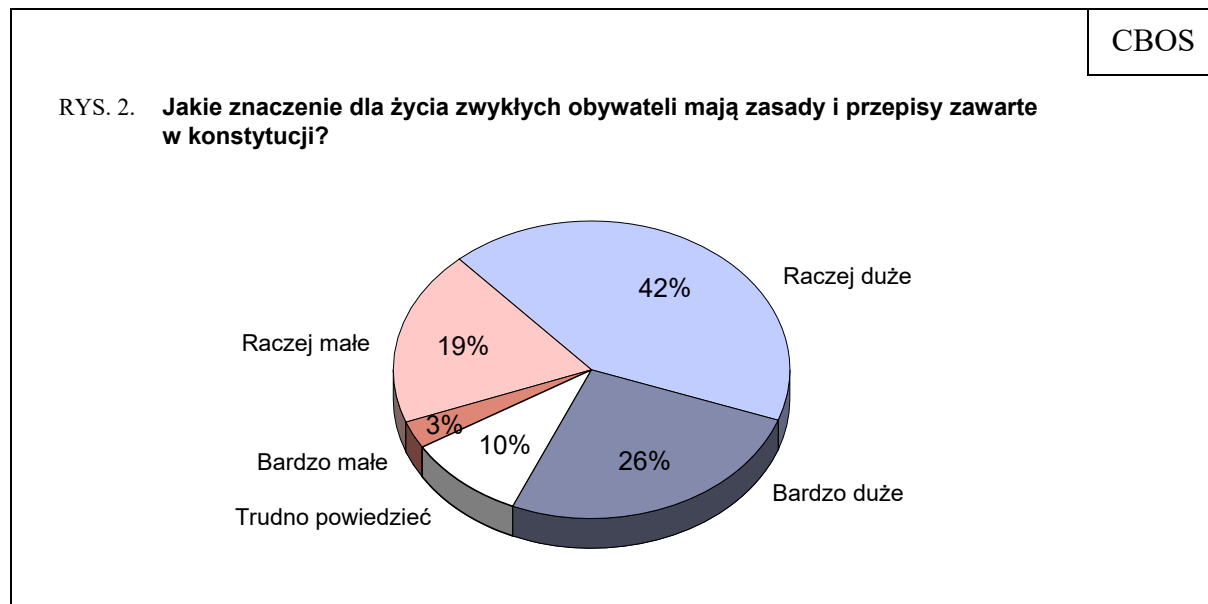
	Odповіdзи osób pamiętających, jak głosowały w referendum konstytucyjnym	Oficjalne wyniki referendum z 25 maja 1997 roku
	w procentach	
Za przyjęciem konstytucji	95	52,71
Przeciwko przyjęciu konstytucji	5	47,29
Nie głosowali	36	57,14

Różnicy między rzeczywistymi wynikami referendum a dzisiejszymi deklaracjami nie da się wytłumaczyć cechami demograficznymi osób skłonnych dwadzieścia lat temu głosować za przyjęciem konstytucji². Wskazuje ona, że to wydarzenie raczej nie zapisało się mocno w pamięci, zwłaszcza osób głosujących wtedy „przeciw”. Pewien wpływ może też mieć późniejsza zmiana poglądów, a także skłonność do uzgadniania własnego stanowiska z poglądem dominującym.

² Chęć głosowania „za” częściej deklarowali wtedy respondenci starsi niż młodszy. Zob. komunikat CBOS „Sprawa referendum konstytucyjnego”, marzec 1997 (oprac. K. Pankowski).

ZNACZENIE KONSTYTUCJI

Obecnie ponad dwie trzecie badanych (68%) uważa, że zasady i przepisy Konstytucji RP mają istotny wpływ na życie zwykłych obywateli. Jako niewielki określa go mniej niż jedna czwarta respondentów (22%).

Odsetki te są porównywalne z uzyskanymi w pomiarze realizowanym w połowie lat dziewięćdziesiątych, a więc jeszcze przed uchwaleniem konstytucji.

Tabela 2

Jakie znaczenie dla życia zwykłych obywateli mają zasady i przepisy zawarte w konstytucji?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	XI 1993	X 1995	III 2017
	w procentach		
Duże	74	66	68
Małe	18	22	22
Trudno powiedzieć	8	13	10

O znaczeniu konstytucji dla życia obywateli w największym stopniu przekonani są mieszkańcy największych miast (82%), a także najmłodszy badani (76% w grupie wiekowej 18–24 lata), mający wyższe wykształcenie (80%), o dochodach *per capita* 2000 zł i więcej (76%). Na opinie w tej kwestii wpływają deklarowane poglądy polityczne: zwolennicy lewicy częściej (78%) niż badani o poglądach centrowych (74%) lub prawicowych (68%) twierdzą, że przepisy konstytucji mają duże znaczenie dla zwykłych ludzi. Przepisom zawartym w ustawie zasadniczej większe znaczenie skłonni są też przypisywać respondenci deklarujący zainteresowanie polityką. Wśród tych, którzy interesują się nią w dużym lub bardzo dużym

stopniu, zdecydowana większość (81%) uważa, że konstytucja ma duże znaczenie dla życia zwykłych ludzi. Podobnego zdania jest 70% określających swoje zainteresowanie polityką jako średnie, 65% interesujących się nią tylko w niewielkim stopniu i 47% zupełnie niezainteresowanych polityką.

Przekonanie o istotnym wpływie konstytucji na życie zwykłych ludzi jest więc dość szeroko rozpowszechnione. Co więcej, zdecydowana większość badanych uważa, że obywatelom potrzebna jest znajomość konstytucji. Twierdzi tak trzy czwarte respondentów (75%), a przeciwnego zdania jest jedna piąta (20%).

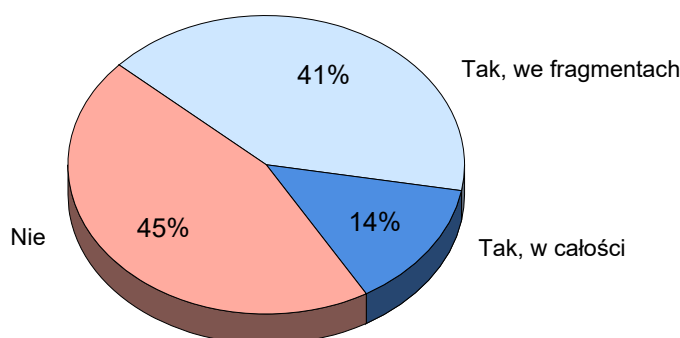
Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, znajomość konstytucji jest zwykłym obywatelom w ogóle potrzebna czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	XI 1993	X 1995	II 1997	III 2017
	w procentach			
Tak	87	76	82	75
Nie	9	16	11	20
Trudno powiedzieć	4	8	7	5

Przeświadczenie o korzyściach ze znajomości konstytucji utrzymuje się na poziomie podobnym do obserwowanego w latach dziewięćdziesiątych. Poprzednio tak samo brzmiące pytanie zadawaliśmy jeszcze przed uchwaleniem nowej ustawy zasadniczej, a więc w sytuacji zupełnie odmiennej od dzisiejszej.

Mimo dość powszechnego przekonania o potrzebie znajomości konstytucji, jedynie co siódmy badany (14%) deklaruje, że przeczytał ją całą. Zdecydowanie więcej respondentów (41%) czytało jej fragmenty, jednak największa grupa (45%) nie czytała konstytucji wcale.

RYS. 4. Czy czytał(a) Pan(i) tekst konstytucji?

Pod względem znajomości konstytucji wyróżniają się ludzie młodzi, z których tylko jedna czwarta (24%) nie czytała nawet fragmentu konstytucji. Aż 72% badanych w wieku 18–24 lata twierdzi, że czytało konstytucję, ale nie w całości. Znajomość ustawy zasadniczej deklarują też respondenci mający wyższe wykształcenie – 83% z nich czytało przynajmniej jej fragmenty. Wyraźnie widoczny jest też wpływ pozycji materialnej – im wyższy dochód na osobę w rodzinie i lepsza ocena własnych warunków materialnych, tym rzadsza nieznajomość konstytucji. Mniej wyrazisty jest wpływ poglądów politycznych, chociaż osoby o orientacji lewicowej częściej deklarują, że czytały konstytucję (zob. tabele aneksowe).

Spośród potencjalnych elektoratów partyjnych zdecydowanie najczęściej konstytucji nie czytali zwolennicy Prawa i Sprawiedliwości (57%). Zapewne jest to związane przede wszystkim z ich profilem społeczno-demograficznym – relatywnie często są to osoby starsze, z mniejszych miejscowości, gorzej wykształcone, o niższych dochodach *per capita*.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty*	Czy czytał(a) Pan(i) tekst konstytucji?		
	Tak, w całości	Tak, we fragmentach	Nie
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość	13	30	57
Platforma Obywatelska	20	51	29
Polskie Stronnictwo Ludowe**	16	51	33
Kukiz'15	19	59	22
Nowoczesna	26	56	18
Trudno powiedzieć, waham się jeszcze	19	45	36

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Wyniki dotyczące tej grupy należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką jej liczebność w próbie

CZY KONSTYTUCJA POWINNA BYĆ ZMIENIONA?

Wraz z upływem czasu maleje liczba Polaków, którzy chcieliby zmiany konstytucji. Obecnie niespełna jedna trzecia badanych (30%) sądzi, że konstytucję powinno się zmienić. To nieco mniej niż dziewięć lat temu (wtedy uważało tak 37% respondentów) i zdecydowanie mniej niż w roku 2004 (45%). Wzrósł jednocześnie odsetek przeciwników zmian – obecnie sprzeciwia im się prawie połowa badanych (49% wobec 41% w roku 2008 i 33% w 2004).

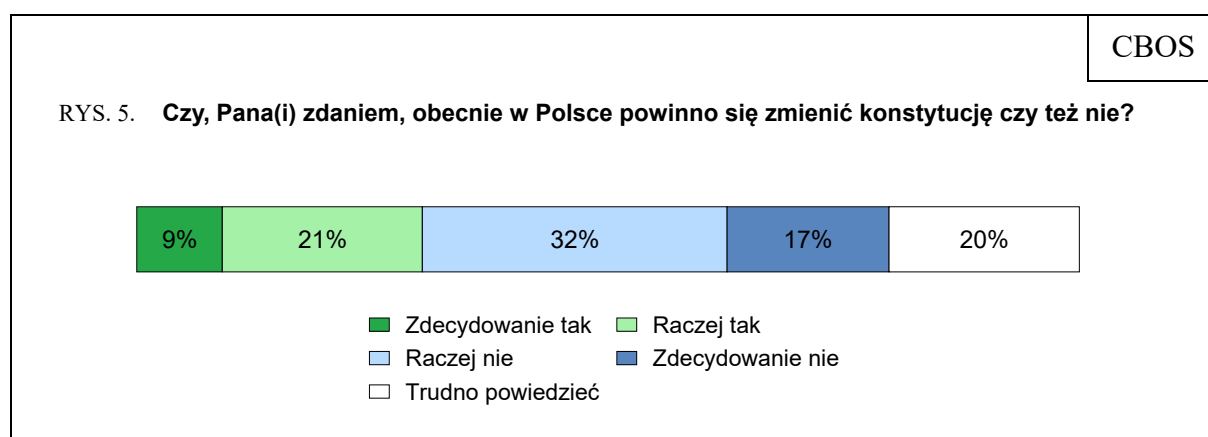

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie w Polsce powinno się zmienić konstytucję czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	X 2004	III 2008	III 2017
	w procentach		
Zdecydowanie tak	15	9	9
Raczej tak	30	28	21
Raczej nie	24	31	32
Zdecydowanie nie	9	10	17
Trudno powiedzieć	22	22	20

W potencjalnych elektoratach największych ugrupowań politycznych jedynie wśród wyborców Prawa i Sprawiedliwości przeważa opinia, że konstytucję powinno się zmienić (45%). Nieco rzadziej tego samego zdania są zwolennicy ruchu Kukiz'15 (41%), jednak nawet wśród nich częstsza jest niechęć wobec zmian (45%). W sposób najbardziej zdecydowany przeciwko zmianie konstytucji wypowiadają się potencjalni wyborcy Nowoczesnej (84%).

Tabela 6

Potencjalne elektoraty*	Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie w Polsce powinno się zmienić konstytucję czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość	45	34	21
Platforma Obywatelska	15	76	9
Polskie Stronnictwo Ludowe**	27	66	6
Kukiz'15	41	45	14
Nowoczesna	10	84	6
Trudno powiedzieć, waham się jeszcze	27	53	19

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Wyniki dotyczące tej grupy należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką jej liczebność w próbie

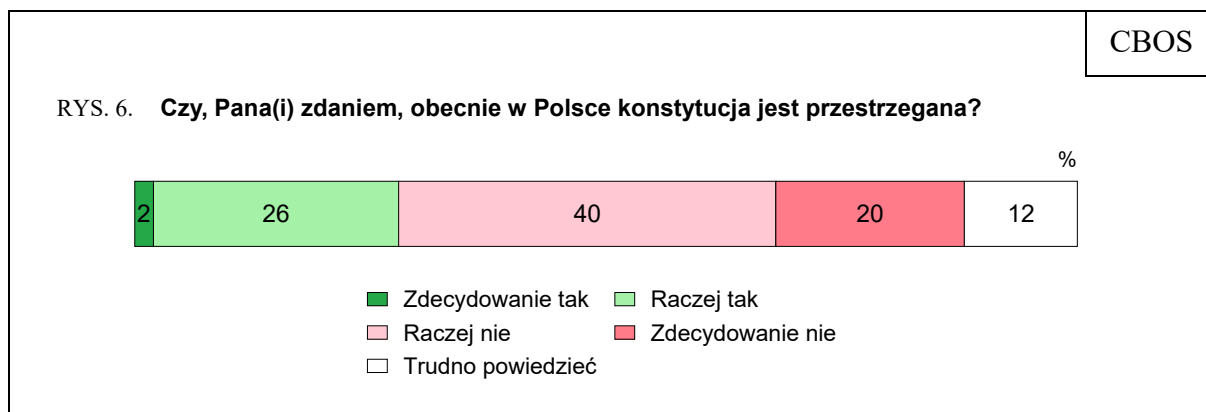
Przeciwko zmianie konstytucji istotnie częściej są też ci respondenci, którzy ją czytali. Im lepsza znajomość konstytucji, tym wyraźniejszy sprzeciw wobec ewentualnych jej modyfikacji. Ponad dwie trzecie osób znających w całości ustawę zasadniczą (69%) sprzeciwia się zmianom, a spośród nieznających jej wcale stanowisko takie zajmuje ponad jedna trzecia (38%; trzeba jednak zwrócić uwagę na wysoki w tej grupie odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć”).

Tabela 7

Czy czytał(a) Pan(i) tekst konstytucji?	Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie w Polsce powinno się zmienić konstytucję czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak, w całości	24	69	6
Tak, we fragmentach	33	55	12
Nie	30	38	31

CZY KONSTYTUCJA JEST PRZESTRZEGANA?

Badani krytycznie wyrażają się o przestrzeganiu konstytucji w dzisiejszej Polsce. Większość (60%) twierdzi, że jej zapisy nie są respektowane, a przeciwnego zdania jest jedynie nieco ponad jedna czwarta respondentów (28%).

Osoby uważające, że obecnie w Polsce konstytucja nie jest przestrzegana, poprosiliśmy o wymienienie zapisów, które – ich zdaniem – są naruszane.

CBOS

Jakie zasady i zapisy konstytucji są, Pana(i) zdaniem, naruszane?	Odpowiedzi osób uważających, że obecnie w Polsce konstytucja nie jest przestrzegana (N=731)
Zasada podziału i równowagi władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej, w tym m.in:	26%
– kwestia Trybunału Konstytucyjnego	18%
– niezawisłość władzy sędziowskiej	7%
– trójpodział władzy	4%
Prawa osobiste, w tym m.in:	16%
– wolność sumienia i wypowiedzi	7%
– prawa kobiet	4%
– prawa człowieka	3%
Sposób funkcjonowania państwa (demokracja, rządy prawa, sposób działania parlamentu) – ogólnie	10%
Prawa obywatelskie i polityczne	6%
Prawa socjalne i ekonomiczne	5%
Równość wobec prawa	3%
Inne	4%
Ogólniki	6%
Nie wiem, trudno powiedzieć	41%
Odmowa odpowiedzi	1%

Odpowiedzi nie sumują się do stu, ponieważ badani mogli wymienić dowolną liczbę naruszeń konstytucji

Bardzo duża część respondentów wyrażających przekonanie, że konstytucja jest obecnie łamana (47%), nie potrafi jednak podać przykładów naruszeń przepisów lub odwołuje się do ogólników – „ogólnie prawo nie jest przestrzegane”. Najczęściej pojawiające się

konkretne zarzuty dotyczą funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości (26% wszystkich odpowiedzi), w tym przede wszystkim Trybunału Konstytucyjnego (18%). Relatywnie często respondenci wskazują też na nieprawidłowości dotyczące przestrzegania praw osobistych (16%), a najczęściej prawa do wolności wypowiedzi i sumienia (7%). Istotna część badanych ma też zastrzeżenia do sposobu funkcjonowania państwa (10%). Inne naruszenia konstytucji (w kwestiach takich, jak prawa obywatelskie i polityczne, socjalne czy równość wobec prawa) wymienia mniej niż jedna dziesiąta osób przekonanych, że zapisy ustawy zasadniczej nie są respektowane.

Przekonania dotyczące przestrzegania konstytucji są związane przede wszystkim z orientacją światopoglądową. Trzy czwarte badanych o poglądach lewicowych (76%) uważa, że obecnie w Polsce prawa konstytucyjne są naruszane. Respondenci identyfikujący się z prawicą wyrażają ten pogląd zdecydowanie rzadziej, jednak nawet wśród nich połowa (50%) twierdzi, że zdarzają się nieprawidłowości. Istotną zmienną okazuje się też udział w praktykach religijnych – częściej w nich uczestniczący lepiej oceniają przestrzeganie konstytucji. Wśród najmłodszych badanych – od 18 do 24 roku życia – 47% nie dostrzega naruszeń przepisów (zob. tabele aneksowe).

W potencjalnych elektoratach głównych ugrupowań politycznych relatywnie dobrą opinią o przestrzeganiu konstytucji charakteryzują się wyborcy Prawa i Sprawiedliwości, jednak nawet wśród nich odsetek pozytywnych opinii nie przekracza połowy (49%). Najbardziej krytyczni w tej kwestii są zwolennicy Nowoczesnej.

Tabela 8

Potencjalne elektoraty*	Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie w Polsce konstytucja jest przestrzegana?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość	49	39	11
Platforma Obywatelska	20	74	5
Polskie Stronnictwo Ludowe**	30	60	10
Kukiz'15	28	60	12
Nowoczesna	9	91	0
Trudno powiedzieć, waham się jeszcze	22	62	16

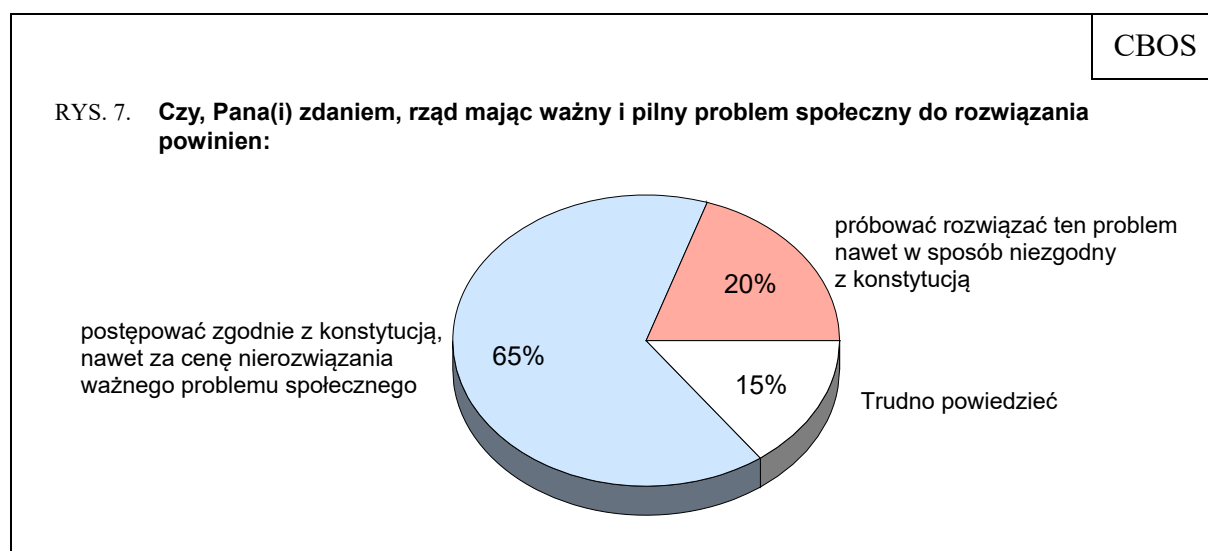
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Wyniki dotyczące tej grupy należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką jej liczebność w próbie

KONSTITUCJA A SPOŁECZNA KONIECZNOŚĆ

Większość Polaków uważa, że obecnie nie wszystkie zapisy konstytucji są przestrzegane. Czy jednak postępowanie wbrew ustawie zasadniczej zawsze zasługuje na potępienie? Czy zdarzają się sytuacje, w których uzasadnione może być odstępianie od jej zapisów, jeśli pozwoliłoby to na osiągnięcie społecznie pożądaných celów?

Zdecydowana większość badanych jest zdania, że byłoby to działanie niesłuszne. Dwie trzecie (65%) stoi na stanowisku, że rząd powinien przestrzegać konstytucji, nawet za cenę nierozwiązania ważnego problemu społecznego. Przeciwną opinię wyraża jedna piąta respondentów (20%).

Wcześniej o bezwzględną nienaruszalność konstytucji pytaliśmy w roku 1995. Trwały wtedy przedłużające się prace nad ustawą zasadniczą; mało poczucie, że konstytucja ma istotny wpływ na życie obywateli³. Mimo to większość badanych twierdziła, że konstytucja – jako fundament systemu prawnego – nie może być naruszana w żadnych okolicznościach. Dzisiaj to stanowisko Polacy wyrażają w sposób jeszcze bardziej zdecydowany.

³ Zob. komunikat CBOS „Znaczenie prawa i konstytucji”, marzec 1996 (oprac. M. Falkowska).

Tabela 9

Czy, Pana(i) zdaniem, rząd mając ważny i pilny problem społeczny do rozwiązania powinien:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	XI 1993	X 1995	III 2017
	w procentach		
– próbować rozwiązać ten problem nawet w sposób niezgodny z konstytucją	28	23	20
– postępować zgodnie z konstytucją, nawet za cenę nierozwiązania ważnego problemu społecznego	48	54	65
Trudno powiedzieć	24	23	15

Możliwość działania społecznie pożytecznego, ale niezgodnego z konstytucją stosunkowo często dopuszczają potencjalni wyborcy ruchu Kukiz'15 (30%) oraz Prawa i Sprawiedliwości (28%). Postępowanie wbrew przepisom największy sprzeciw budzi wśród zwolenników Polskiego Stronnictwa Ludowego (86%), Nowoczesnej (80%) i Platformy Obywatelskiej (78%). Trzeba jednak zwrócić uwagę, że we wszystkich potencjalnych elektoratach sprzeciw zdecydowanie przeważa nad aprobatą rozwiązań niekonstytucyjnych.

Tabela 10

Potencjalne elektoraty*	Czy, Pana(i) zdaniem, rząd mając ważny i pilny problem społeczny do rozwiązania powinien:			
	próbować rozwiązać ten problem nawet w sposób niezgodny z konstytucją	postępować zgodnie z konstytucją, nawet za cenę nierozwiązania ważnego problemu społecznego	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi
	w procentach			
Prawo i Sprawiedliwość	28	55	17	0
Platforma Obywatelska	9	78	11	2
Polskie Stronnictwo Ludowe**	5	86	9	0
Kukiz'15	30	47	22	0
Nowoczesna	11	80	2	7
Trudno powiedzieć, waham się jeszcze	13	68	18	0

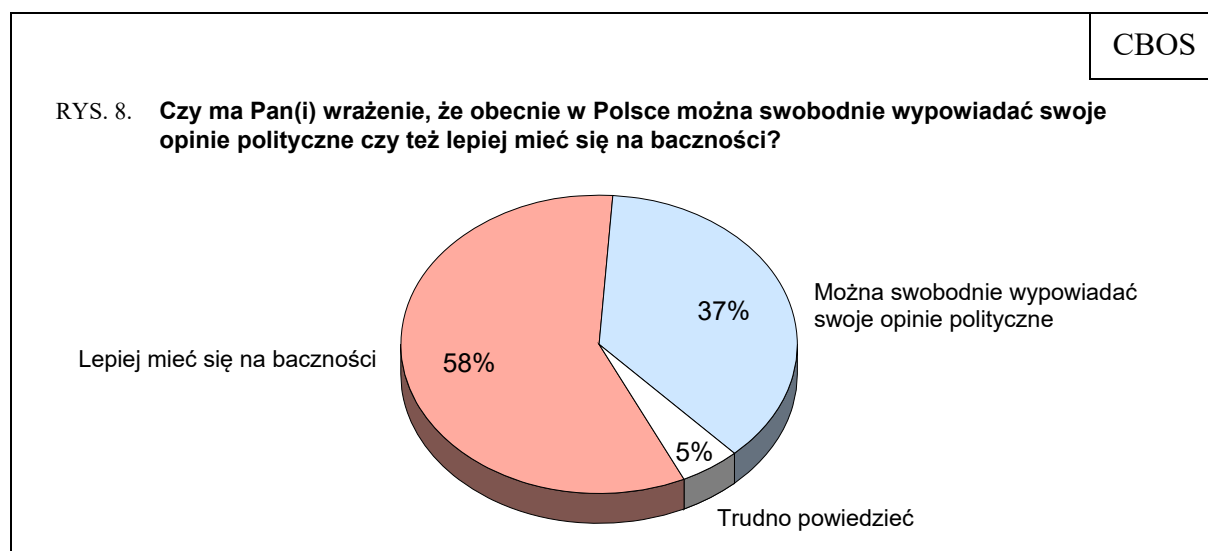
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Wyniki dotyczące tej grupy należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką jej liczebność w próbie

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI

Wolność wyrażania poglądów to jedno z podstawowych praw gwarantowanych przez Konstytucję RP. Tymczasem kwestie wolności wypowiedzi stosunkowo często pojawiały się wśród tych obszarów, w których badani zauważają naruszenia konstytucji. Badając poglądy Polaków na temat ustawy zasadniczej zapytaliśmy wprost o ten problem.

Odpowiedzi można uznać za niepokojące: ponad połowa badanych (58%) ma wrażenie, że lepiej mieć się na baczności, niż swobodnie wypowiadać swoje opinie polityczne. Zapewne częściowo można to łączyć z ogólnie niskim poziomem zaufania społecznego, widocznym w badaniach – Polacy w większości cechują się ostrożnością. W styczniu 2016 roku trzy czwarte respondentów twierdziło, że „w stosunkach z innymi trzeba być bardzo ostrożnym”, a jedynie jedna czwarta uważała, iż „ogólnie rzecz biorąc, większości ludzi można ufać”⁴. W tym kontekście niechęć do ujawniania własnych poglądów politycznych może być bardziej zrozumiała.

Takie samo pytanie – jako jeden z kilku wskaźników przestrzegania praw konstytucyjnych⁵ – zadaliśmy w roku 1993 roku. Wtedy znacznie większa część Polaków nie obawiała się wyrażania własnych poglądów politycznych.

Tabela 11

Czy ma Pan(i) wrażenie, że obecnie w Polsce można swobodnie wypowiadać swoje opinie polityczne czy też lepiej mieć się na baczności?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI 1993	III 2017
	w procentach	
Można swobodnie wypowiadać swoje opinie polityczne	60	37
Lepiej mieć się na baczności	33	58
Trudno powiedzieć	7	5

⁴ Zob. M. Omyła-Rudzka, *Zaufanie społeczne*, „Opinie i Diagnozy” nr 35: *Spoleczeństwo obywatelskie w Polsce A.D. 2016*, CBOS, Warszawa 2016.

⁵ Zob. komunikat CBOS „Konstytucyjne gwarancje praw obywatelskich i ich przestrzeganie”, luty 1994 (oprac. H. Gulczyńska).

Dzisiejsze przekonanie, że „lepiej mieć się na baczności”, jest też niewątpliwie związane z krytycznym nastawieniem do przestrzegania konstytucji w Polsce. Badani niedostrzegający naruszeń konstytucji w większości (56%) nie odczuwają też obaw przed wypowiedaniem swoich poglądów. Z kolei dwie trzecie twierdzących, że zapisy konstytucyjne nie są przestrzegane (68%), skłania się raczej ku pogładowi, że lepiej mieć się na baczności.

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie w Polsce konstytucja jest przestrzegana?	Czy ma Pan(i) wrażenie, że obecnie w Polsce:		
	można swobodnie wypowiadać swoje opinie polityczne	lepiej mieć się na baczności	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	56	40	4
Nie	29	68	3
Trudno powiedzieć	36	50	15

Obawy przed ujawnieniem własnych poglądów wyraźnie częściej wyrażają kobiety (63%) niż mężczyźni (52%), częściej także osoby o poglądach lewicowych (73%) niż prawicowych (42%). Ostrożną postawę deklarują też potencjalni wyborcy Nowoczesnej (77%) oraz Platformy Obywatelskiej (69%). Zdecydowanie lepiej o sytuacji w Polsce wypowiadają się zwolennicy Prawa i Sprawiedliwości, którzy częściej uważają, że można swobodnie wypowiadać swoje opinie polityczne (55%). Jest to jedyna partia, w której elektoracie przeważa taki pogląd.

Tabela 13

Potencjalne elektoraty*	Czy ma Pan(i) wrażenie, że obecnie w Polsce:		
	można swobodnie wypowiadać swoje opinie polityczne	lepiej mieć się na baczności	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość	55	42	4
Platforma Obywatelska	25	69	5
Polskie Stronnictwo Ludowe**	41	57	3
Kukiz'15	46	49	5
Nowoczesna	23	77	0
Trudno powiedzieć, waham się jeszcze	25	68	7

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Wyniki dotyczące tej grupy należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką jej liczebność w próbie

Z odpowiedzi badanych wyłania się niezbyt optymistyczny obraz funkcjonowania konstytucji w Polsce. Tylko nieco ponad jedna czwarta respondentów jest przekonana, że jej zapisy są przestrzegane. Jeśli pojawiają się konkretne zarzuty, dotyczą przede wszystkim kwestii ustrojowych – realizacji zasady podziału i równowagi władz: ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (szczególnie Trybunału Konstytucyjnego). Polacy w mniejszym stopniu wskazują na naruszenia wolności osobistej, chociaż wysoki poziom niechęci do wypowiedzania własnych poglądów politycznych świadczy o pewnych obawach dotyczących także tej sfery.

Niska ocena funkcjonowania konstytucji jest tym bardziej niepokojąca, że badani w większości uznają jej przepisy za istotne dla życia zwykłych obywateli. Co więcej, nie dopuszczają możliwości łamania zapisów nawet za cenę nierozwiązania istotnych problemów społecznych. Obecnie obowiązująca konstytucja jest też dobrze oceniana, o czym świadczy opór wobec potencjalnej zmiany. Wszystko to oznacza, że przestrzeganie konstytucji uznawane jest za istotną wartość, która – w ocenie badanych – nie jest w pełni respektowana w dzisiejszej Polsce.

Opracował
Antoni GŁOWACKI